

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА
И СТРУЧНА СЛУЖБА ЧАЧАК ДОО

Тел. 032/320-710. Факс. 032/320-712. e-mail: ovcar@vu1.net bsscacak@bsss.rs

Број 9

Датум и место издавања: 15.9.2014. Чачак

Тираж: 350

БИЛТЕН

СЕПТЕМБАР

2014.

САДРЖАЈ

- 1. Сорта јабуке јонатан (*jonathan*)** - Мр Бранко Танасковић
- 2. Депоновање стајњака** – Дипл.инг Љиљана Ђурчић
- 3. Органска производња у воћарству** - Дипл.инг Снежана Драгићевић Филиповић
- 4. Проблеми у раду задруга и удружења са подручја рада ПССС Чачак** -
Дипл. инг радован Шеварлић
- 5. Преглед доминантних цена са зелене пијаце за август 2014**

Сорта јабуке јонатан (*jonathan*)

Реткост у воћарству да једна сорта квалитетом свог мезокарпа и израженом аромом "пркоси" свим млађим новонасталим генотиповима у оплемењивачком раду селекционара на стварању квалитетнијих, ароматичнијих и уопште укуснијих плодова, као што је јонатан.

Настала је прадавне 1800. године из семена сорте **ezopus** на подручју САД.

Плодови сазревају током прве декаде до средине септембра, а могу се чувати све до марта месеца у хлађеном складишту.

Ова сорта поседује средње бујно стабло и густу, округласту круну. Средње позно цвета. Рано пророди, редовно и обилно плоноси. Релативно је отпорна према зимским и позним пролећним мразевима. Има велику осетљивост према пепелници (изазивач гљива *Podospaera leucotricha*) и у мањој мери према чађавој краставости (*Venturia inequalis*).

Може се калемити на различите подлоге, али најбоље резултате постиже на средње и слабо бујним подлогама (као што су М9; М4; М26; ММ106 и сл.).

Плодови јонатана су средње крупни, а, често, када прероде стабла, могу бити и врло ситни (дијапазон крупноће може бити од 90-250 gr). Симетричног су, округластоконусног облика, са благим ребрима у чашичном делу. Покожица је сјајна, глатка, чврста, основне светло до зеленкасто-жуте боје, на осунчаним странама интензивно црвене боје.

Мезокарп је жућкасто беле боје, чврсте, fine структуре, складног, сочног, хармоничног, слатко-киселкастог, винастог укуса, са "племенитом", непревазиђеном аромом. На основу мишљења многих помолога, по наведеним

особинама укуса плода и даље важи за најквалитетнију сорту јабуке.

Ипак, не могу се занемарити и њени недостаци, као што је претерана осетљивост према гљивичним болестима, и учесталих година рађање ситних плодова, најчешће врло слабо обојених.

Такође, карактеристична је и појава "јонатанових пега" што се редовно манифестује због прилично лоших складишних способности ове сорте. Такво физиолошко обољење плодова изражено је после касно обављене бербе, и значајно нарушава изглед и пласман плодова.

У циљу побољшања извесних недостатака ове сорте пронађен је и регистрован црвено обојени мутант - Red jonathan, који на слабо бујним подлогама даје одличне резултате у погледу обојености и крупноће плода, али не поправља и остале, лоше особине јонатана, које могу бити јако изражене у комерцијалним засадима, и самим тим лимитирајући чинилац за интензивније гајење ове, веома поштоване сорте.

Мр Бранко Танасковић

Депонованье стајњака

Стајњак има велику употребну вредност у ратарској и воћарској производњи. Неопходан је за одржавање плодности и побољшање квалитета земљишта. Из тог разлога је важно сачувати његов квалитет и правилно га одлагати на одговарајући начин. Често се на пољопривредном газдинству сусрећемо са гомилама разбацаног стајњака. Такве депоније углавном представљају легло за развој инсеката који нападају како животиње тако и људе и извор су узрочника паразитских и заразних болести. Као што треба посветити пажњу изградњи стаја, тако треба стручно приступити и депонија стајњака. Као нуспроизвод сточарске производње уколико се не депонује правилно, добијемо стајњак лошег квалитета који не одговара потребама ратарске и воћарске производње.

Приликом изградње ових депонија треба водити рачуна о више ствари:

- Треба да буду удаљени од бунара и других објеката за снабдевање водом 50-100м (што зависи од величине депоније).
- Да су функционално повезане са шталом. Непожељно је да буду уз саму шталу због непријатних мириса и мноштва инсеката нарочито у летњем периоду.
- Треба водити рачуна и о правцу дувања ветрова. Пожељно је да буде северна страна ако од ње не дувају стални ветрови. Уколико постоји могућност засадити дрвеће и формирати зелени појас.
- Земљиште на коме се гради депонија треба да је непропустиво за течност и да не буде подводно.
- Величина депоније зависи и од

броја грла и врсте животиња као и од количине простирке која се користи.

- Уколико се стајњак не складишти правилно долази до великих губитака.
- Граде се од бетона и углавном су правоугаоног облика.
- Зидови и подна површина се бетонирају ради заштите подземних вода (цеђење осоке). Прво се на земљу поставља слој уситњеног камена, шљункљ, песка, комадићи цигле и црепа који се добро сабију. На то се излије бетон дебљине 12-15цм са храпавом површином. Пад пода треба да има нагиб од 3% према јами где се сакупља микраћа и друге течности. Уколико је ниво подземних воданизак депонија се спушта до 60 цм исод површине земљишта.
- Стајњак се слаже односно депонује на одговарајући начин применом уређаја који користи снагу електромотора. Депоније могу да буду покривене и непокривене.

Проблеми са стајњаком су се појавили са применом нових сточарских технологија.

У зависности од начина држања домаћих животиња одн. да ли се држе на простирци или не, као нус производ се јавља чврсти стајњак и осока, односно течни стајњак. Посебан проблем представља течни стајњак код држања животиња у објекту са решеткастим подом.

Уколико се са стајњаком не управља према принципима добре пољопривредне праксе он постаје озбољан и опасан загађивач животне средине.

Дипл.инг Љиљана Ђурчић

Органска производња у воћарству

Органска производња је посебан вид производње високо квалитетне хране уз рационално коришћење природних ресурса и очување животне средине. Подразумева ротацију усева, употребу ђубрива и пестицида (хербициди, фунгициди и инсектициди) који се сматрају природним. Не могу се користити материје хемијско-синтетичког порекла, осим у случајевима утврђених законом о органској производњи и органским производима. Не могу се користити генетички модификовани организми нити њихови деривати.

Циљ органске производње је да се добије високо квалитетна храна производи са потврђеном процедуром производње, заштита природних ресурса од загађења, дугорочно повећавање и одржавање плодности земљишта унапређење здравља и продуктивности узајамно зависних заједница живота земљишта, биљака, животиња и људи. Органска производња воћа у Србији одвија се у екстензивним засадима старих аутохтоних сорти (кожара, колачара, будимка) и у новим засадима новостворених отпорних сорти у којима се примењују интензивније агро и помотехничке мере (топас, прима). У органску производњу воћа спада и воће из шумских предела и то су: дивља трешња, кестен, орах, леска дрен, шипурак, шумска јагода, боровница, купина. Програм органске производње је веома сличан традиционалном начину производње. Пре заснивања органске производње воћа треба предвидети следеће предуслове:

- природни услови за подизање засада
- технологија гајења у засаду и организовање производње
- радна снага, опрема и механизација
- транспорт, складиштење производа, продаја

Сви наведени елементи су неопходни за успешно гајење воћа методама органске производње. За успешну органску производњу у воћарству неопходно је обезбедити подизање засада у близини фарми на којима се одвија сточарска и ратарска производња у циљу обезбеђења довољне количине стајњака и ротације усева.

Треба избегавати земљишта која су плитка, тешка, збијена, забарена и глиновита, кречна и сува, као и земљишта са високим нивоом подземних вода.

Произвођач органских производа је дужан да се придржава прописаних услова за органску производњу, док овлашћена контролна организација (са којом

произвођач закључује уговор) утврђује да ли је производ произведен у складу са законом и пратећим прописима, и као потврду томе издаје сертификат. За органске производе из увоза овлашћена контролна организација издаје потврду.

Само производ контролисан и сертифициван од стране овлашћене контролне организације може се ставити у промет са ознаком органски производ.

Дип.инг Снежана Драгићевић Филиповић

Проблеми у раду задруга и удружења са подручја рада ПССС Чачак

Задруге, као доминантан облик организовања пољопривредних произвођача, требале би у наредном периоду да одиграју важну улогу у унапређењу пољопривредне производње. Задруге и удружења, са подручја рада ПССС Чачак, у свом раду суочавају се са бројним проблемима, због чега су и њихове активности доста ограничене.

Уочени проблеми у раду земљорадничких задруга

1. Већина задруга на подручју рада ПССС Чачак (град Чачак, општина Лучани, општина Горњи Милановац и општина Ариље) нема имовине у свом власништву, што их спречава у реализацији одређених инвестиционих улагања
2. Просторије у којима се налазе седишта већине задруга су уступљене на коришћење, или су узете у закуп. У сарадњи са локалним самоуправама, задругама које се тек оснивају, треба бесплатно понудити одговарајући простор. Често се дешава да се канцеларије деле са другим правним лицима.

3. Готово све задруге, изузев ЗЗ Чачанска јабука, имају финансијских проблема у пословању.

4. Због лоше финансијске ситуације јавља се проблем у руковођењу задруга, које често нису у стању да плаћају директоре, па се вођење задруге препушта неком од задругара, или другим лицима која за тај посао немају потребне квалификације и вештине.

5. Задруге које су у добром финансијском положају, и могу да плате професионалне менаџере, имају проблема у проналажењу квалитетних кадрова.

6. Због несавесног пословања и махинација, задруге које су некада добро пословале и окупљале велики број пољопривредника, данас се налазе у стечају или се против њих воде судски спорови.

Уочени проблеми у раду удружења пољопривредника

1. У последњих десет година на подручју рада ПССС Чачак основан је велики број удружења која су врло брзо престала са радом.

2. Већина удружења има проблема са просторијама за свој рад. Појединим

удружењима је уступљен канцеларијски простор на коришћење, а постоје и удружења која имају седиште у приватним кућама својих чланова.

3. Због проблема са канцеларијским простором, честе су промена адреса на којима се налазе удружења.

4. Постоје ситуације да у појединим општинама има регистровано више удружења истог типа, чија деловања нису међусобно усаглашена.

5. У појединим општинама изостаје помоћ удружењима од стране локалне самоуправе. Постоје и примери одличне сарадње са локалним самоуправама, које су помогле рад удружења, што је резултирало чињеницом да су нека удружења врло брзо прерасла у задруге.

Дипл.инг Радован Шеварлић

www.stips.minpolj.gov.rs

Доминантне цене са зелене пијаце за 15.09. 2014 године

ПОВРЋЕ		ВОЋЕ		МЛЕЧНИ ПРОИЗВОДИ	
Производ	Цена по јед.мере	Производ	Цена по јед.мере	Производ	Цена по јед.мере
Боранија	60	Бресква	50	Млади сир	350
Купус	30	Банана	120	Масни сир	400
Краставац	50	Јабука	60	Кајмак	600
Цвекла	80	Грожђе	150	Јаја С	12
Лук бели	400	Лешник	1200	Јаја А	11
Лук црни	50	Јабука (остала)	50	Јаја Б	10
Паприка	80	Орах	1000	Јаја Ц	8
Парадајз	110	Шљива	60	Пилад	370
Пасуљ бели	250	Смоква	250		
Пасуљ шарени	250	Крушка	80		
Пасуљ жути	400	Сува шљива	250		
Печурка	200	Малина	400		
Шаргарепа	80	Поморанђа	150		
Тиквице	40	Лимун	350		

Доминантне цене са сточне пијаце за 15.08. 2014 године

Сточна пијаца		Житарице	
Категорија	Цена по јед.мере	Производ	Цена по јед.мере
Јагњад	200	Кукуруз	22
Овце	120	Сточни јечам	22
Овнови за приплод	20.000	Пшеница	22
Прасад 15 кг	220	Сојина сачма	78
Прасад 25 кг	200	Сун.сачма	45
Шиљежад	230	Луцеркино бр.	50
Товљеници 80-120	200	Сено луцерке	18
Товљеници >120	180		